

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar na tradicionalni vseslovenski slovesnosti ob srečanju nekdanjih taboriščnikov, izgnancev in ukradenih otrok ter njihovih svojcev

7. september 2025, Portorož

Velja govorjena beseda!

Spoštovane nekdanje taboriščnice in taboriščniki, izganke in izgnanci ter ukradeni otroci, spoštovani svojci žrtev vojnega nasilja, spoštovani organizatorji, predstavniki veteranskih in zamejskih organizacij, cenjeni visoki gostje, dragi prijatelji.

Pred vami stojim s ponižnostjo in globokim spoštovanjem, kajti ste priče najtemnejših poglavij naše zgodovine. Z bolečino, pogumom in človečnostjo ste postali živi opomin, da svoboda in človeško dostojanstvo nikoli ne smeta biti samoumevna. Tradicionalna vseslovenska slovesnost internirancev, izgnancev in ukradenih otrok ni le pomemben zgodovinski spomin in opomin, temveč je veliko več. Prežeta je s simboliko ohranjanja slovenstva, dolgoletnega spoprijemanja s fašističnim in nacističnim nasiljem, poskusi podjarmljenja in izbrisa slovenskega naroda, jezika in kulture. Naši rojaki – nekateri ste danes med nami – so in ste v tistih temnih časih doživljali nepredstavljivo: prisilno zbiranje in transport ob puškinih ceveh, ločevanje družin, jok otrok in mater, grozoto bodeče žice, mraz, lakoto, nečloveške razmere in smrt. Kljub razčlovečenju in trpljenju Slovenke in Slovenci nismo klonili, ostali smo pokončni ter se s pogumom in upanjem uprli okupaciji. Stopili smo na pravo stran zgodovine, si priborili svobodo in tlakovali pot do lastne države, na kar moramo biti ponosni.

Na pogorišču druge svetovne vojne je mednarodna skupnost, pretresena ob milijonskih žrtvah in razsežnosti razdejanja, upala, da bo človeštvu v prihodnosti uspelo z razumom in odločnostjo negovati mir, človekove pravice in svobodo. Organizacija združenih narodov je bila oblikovana prav zato, da bomo izbrali pogovor pred konfliktom, razumevanje pred sovraštvom in skupnost pred razdorom, da bodo osrednje vrednote svetovnega sobivanja svetost človeškega življenja, medsebojno razumevanje, dogovarjanje in mirno reševanje sporov. Kljub prizadejanim bolečinam, zločinom in krivicam ste bili glasniki teh vrednot vedno tudi interniranci, izgnanci, ukradeni otroci in svojci. V časih, ko bi bilo precej lažje izbrati jezo in sovraštvo, ste vi izbrali plemenitost, dostojanstvo in pogled v prihodnost. Zato se vam v imenu Republike Slovenije iskreno zahvaljujem, da ste v slovenski družbi glasniki miru, odpuščanja, razumevanja, dialoga in strpnosti. Hvala, ker s svojimi dejanji dokazujete, da se mostovi gradijo s pogovorom, ne s kričanjem, in da smo ljudje najmočnejši takrat, ko izberemo sočutje.

Človekovo dostojanstvo v nas, dostojanstvo za vse, dostojanstvo okolju, ki nas obdaja.

Spoštovani.

V prejšnjih stoletjih smo doživeli številne boleče udarce in zablode človeške zgodovine. Vendar tragični dogodki v Gazi, Ukrajini, Sudanu, Siriji in drugje žal kažejo, da se nismo dovolj naučili, da smo zašli. V svetu znova vidimo ponavljanje starih vzorcev in napak, kot so številni konflikti in oboroženi spopadi, nacionalistična retorika, sovražnost in strah pred drugačnimi ali manjšinami, vsiljevanje interesov posameznih držav v škodo drugih in nespoštovanje mednarodnega prava. Zadnji čas je, da 80 let po koncu druge svetovne vojne dojamemo, da skrajne ideje in politike ne krepijo zaupanja in ne prinašajo boljšega življenja, ampak vodijo v nestabilnost, kaos in propad.

Zato trdno verjamem in se zavzemam, da edina globalna svetovna multilateralna organizacija ne sme biti potiskana na rob, blokirana ali razvrednotena. Za svetovne težave je treba iskati skupne rešitve, s pogovorom in sodelovanjem, ne z močjo in silo. Zanje pa potrebujemo državnike v pravem pomenu besede. Takšne, ki ne vodijo politik le s preračunavanjem osebnih ali ozkih političnih interesov, ampak z močjo odgovornosti. Takšne, ki vidijo dlje od enega mandata ter razmišljajo o generacijah, in ne o volilnih ciklih. V svetovni politiki potrebujemo ljudi z vizijo, moralno trdnostjo in pogumom, da ob težkih odločitvah ne pogledajo stran, ko bi bilo to zanje prikladnejše. Ali, kot je zapisal nekdanji predsednik dr. Janez Drnovšek, potrebujemo državnike z višjo stopnjo zavedanja. Združeno človeštvo potrebuje svojo Organizacijo združenih narodov. Zdaj je skrčena in stisnjena v interese moči, vpliva, dobička in sebičnosti, vendar tako ne bo šlo več dolgo naprej. Ljudje dvigujemo zavest. Šli bomo naprej in Organizacija združenih narodov bo morala iti za nami. Škoda je le, da ne stopa pred nami.

Spoštovani.

Vsaka sprememba se začne z enim pogumnim glasom, z eno zavestno izbiro, z eno odločitvijo in enim dejanjem. Eno dejanje lahko vzbudi upanje, da dobro tudi v času najhujšega zla ni izgubljeno, tako kot je dr. Anica Mikuš Kos v spominih na vojna leta opisala nepričakovano srečanje z dobroto v času najstrašnejšega preganjanja. Ali ko je Aleksandro Kornhauser njena sointerniranka na prisilnem delu v avstrijskem Steyerju naučila 200 let staro nemško uporniško pesem »Die Gedanken sind frei«, ki pravi: »Pa če me vržejo v najtemnejšo ječo, vse to bo zaman, saj moje misli podrejo vsa vrata in zrušijo zidove: misli so svobodne!« Svoboda se začne v naših mislih, svobodomiselnost dejanja posameznika pa imajo težo, ki postane neustavljiva sila, ko se ji pridruži množica.

Dragi preživeli, svojci in potomci žrtev vojnega nasilja: vsak od vas je bil nosilec takih sprememb, sprememb, ki so oplemenitile in okrepile slovensko družbo kot celoto. Zaradi vas se je v naši skupnosti ohranila zavest, da moramo vrednote narodnoosvobodilnega boja, svobode, dostojanstva in miru ohranjati kot temelje skupne prihodnosti in jih prenašati na mlade generacije.

Vaša življenjska moč je dokaz, da je mogoče zmagati nad nečloveškostjo – vi ste varuhi spomina in hkrati glasniki upanja, da bodo prihodnje generacije znale graditi svet miru, pravičnosti in sožitja.

Iskrena hvala in naj ne bo nikoli pozabljeno.